

Danskernes adfærd og holdninger til corona-epidemien

Resultater fra HOPE-projektet
Professor Michael Bang Petersen
Professor Andreas Roepstorff

29/7/2020

SCHOOL OF BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITET

HOPE

1 HOPE-projektet giver en løbende monitorering af corona-epidemien set med befolkningens øjne

1.1 Baggrund for undersøgelsen

Grundkernen i at håndtere en epidemi er, at befolkningen skal ændre adfærd på centrale områder i deres professionelle og private liv, og de skal gøre det hurtigt. Det er de raskes adfærd i dag, der skaber næste uges smitteudvikling. Er alle grupper i samfundet tilstrækkeligt opmærksomme, føler de sig tilstrækkeligt klædt på, og følger de rent faktisk myndighedernes råd? Disse spørgsmål er afgørende for at stoppe epidemien. I et demokrati kræver det troværdigt politisk lederskab at sikre befolkningens adfærdsændringer. Vi måler derfor også løbende befolkningens bekymringer og deres opbakning til den førte politik. Det er en klassisk samfundsfaglig problemstilling at beskrive og forudsige adfærdsændringer. Vores undersøgelser følger udviklinger i danskernes reaktioner på corona-epidemien på baggrund af vores erfaringer med samfundsvidenskabelig forskning og metode. Datagrundlaget indsamles som del af HOPE-projektet (www.hope-project.dk), der er finansieret med 27 millioner kroner af Carlsbergfondet.

Michael Bang Petersen

Professor, PhD
Department of Political Science
Aarhus University, Denmark

Andreas Roepstorff

Professor, PhD
Interacting Minds Centre
Aarhus University, Denmark

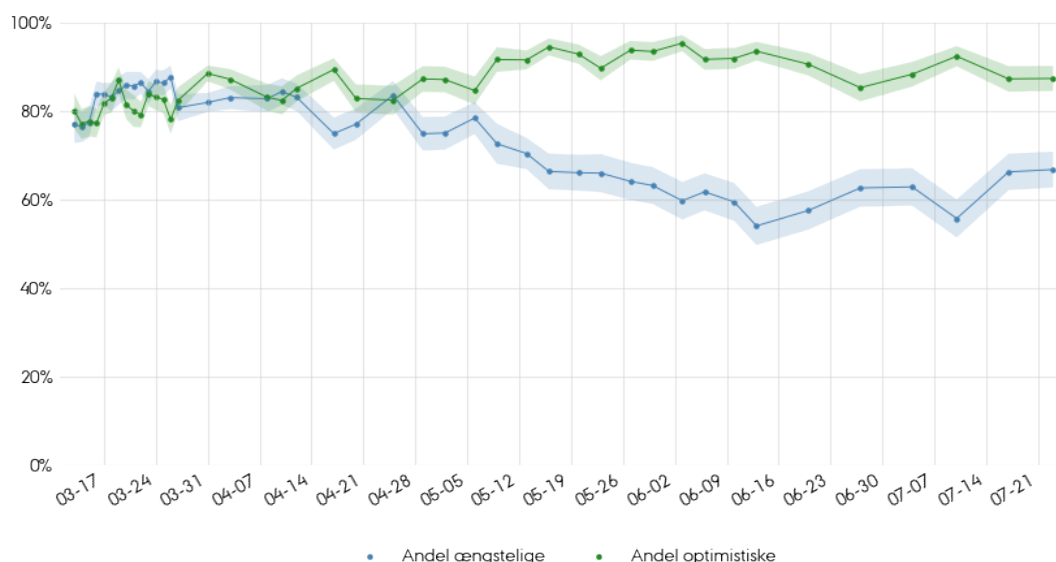
2 Danskerne under genåbningen: Stigende bekymring og stigende kontakt, men stadig fokus på håndhygiejnen.

2.1 Hovedresultater fra undersøgelsen - 29. juli 2020

- Rapporten indeholder data fra de to første store ferieuger i Danmark, uge 28 og 29, hvor mange må forventes at have haft anderledes adfærds- og kontaktmønstre. Det er en periode, hvor de daglige smittetal har været jævnt stigende. Begge elementer er afspejlet i de nyeste data.
- Danskernes optimisme er meget høj. Den seneste halvanden måned har bekymringen været stigende - dette gælder især bekymringen for sig selv og sin familie.
- Håndhygiejnen har overordnet været stabil igennem de seneste to måneder og er det fortsat trods genåbningen. Dette kan fortolkes som, at borgerne stadig er opmærksomme på dette sundhedsråd. Denne fortolkning understøttes af, at en stor andel føler, at de har tilstrækkelig viden om, hvordan de bør optræde. Dog er følelsen af at have tilstrækkelig viden pr. ultimo juli på det laveste målte niveau for hele perioden.
- I genåbningen ser vi en stigning i antallet af kontakter. Siden midten af april er det gennemsnitlige antal kontakter steget fra 3 til 10. I juli har der primært været en stigning i kontakten med fremmede. Dette må betragtes som en naturlig følge af danskernes sommerferie, der involverer aktivitet i form af rejser og besøg af attraktioner. Dette kan dog potentielt kobles til det stigende kontakttal de seneste uger.
- Opbakningen til den førte politik er generelt høj og stabil. Gennem hele perioden har der været et højt niveau af tillid til de nationale sundhedsmyndigheder.
- Samlet vurderes det, at danskerne er meget opmærksomme på corona-virus i sommerferien. Folk er naturligt i kontakt med flere mennesker, særligt med fremmede, og stadig færre oplever at de i høj grad har ændret adfærd. Stigningen i bekymring, særligt for den nære familie, tyder dog på, at bevidstheden om, at situationen hurtigt kan ændre sig, er markant til stede. Det kan være et argument for, at man begynder at kommunikere og diskutere, hvordan man kan handle, hvis smittetallene stiger yderligere. Denne tolkning understøttes også af andre data fra HOPE-projektet, som viser, at befolkningen har haft en stabil opmærksomhed på hygiejne og afstand den seneste måned (<https://bit.ly/30Waw0G>).

3 Optimismen er særdeles høj, og bekymringen har været faldende igennem store dele af genåbningen. Den seneste halvanden måned har bekymringen dog været stigende.

3.1 Udvikling i danskernes holdning til corona-epidemien

Note: N = 24.306. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har svaret "I nogen grad" eller "I høj grad" til følgende spørgsmål: "I hvilken grad frygter du konsekvenserne af den nuværende situation med corona-virussen" og "2) I hvilken grad er du optimistisk i forhold til at Danmark indenfor den nærmeste fremtid kan få kontrol over corona-virussen."

3.2 Vi forventer, at kommunikationen forløber i tre faser

Fase 1: Ændring af hidtige vaner

Her er det afgørende, at befolkningen oplever en balance mellem ængstelighed og optimisme. Borgere skal være ængstelige nok til at kunne ændre deres vaner, og optimistiske nok til, at de er motiverede til det.

Fase 2: Etablering af nye vaner

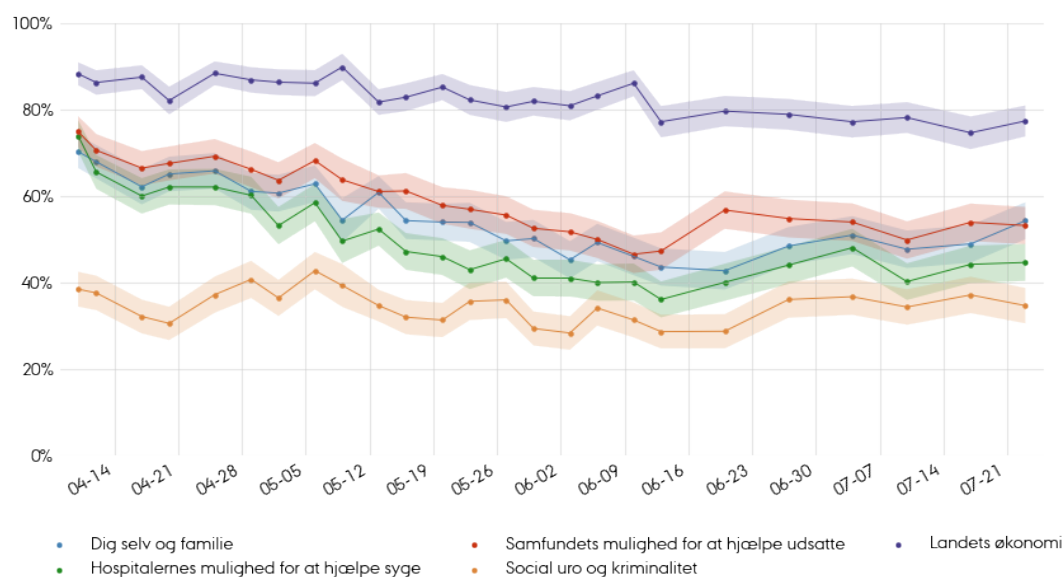
Når befolkningen har lært at "stå sammen om at holde afstand" skal disse vaner grundfæstes og en ny hverdag begynde. Ængstelse på dette tidspunkt kan være tegn på mental mistrivsel, og det er vigtigt, at befolkningen kan bevare optimisme under isolationen.

Fase 3: Genåbning af samfundet

Under genåbningen af samfundet placeres ansvaret for at "holde afstand" på den enkelte. Fra et smitteperspektiv er det derfor vigtigt, at optimismen under genåbningen ikke fører til et tilbagefald til de gamle vaner. Hvis smittespredningen stiger for meget, kan det medføre nye behov for at lukke ned og dermed en tilbagevenden til Fase I.

4 Danskerenes bekymringsniveau er stigende. Dette gælder særligt bekymringen for sig selv og sin familie. Den største bekymring er fortsat den danske økonomi.

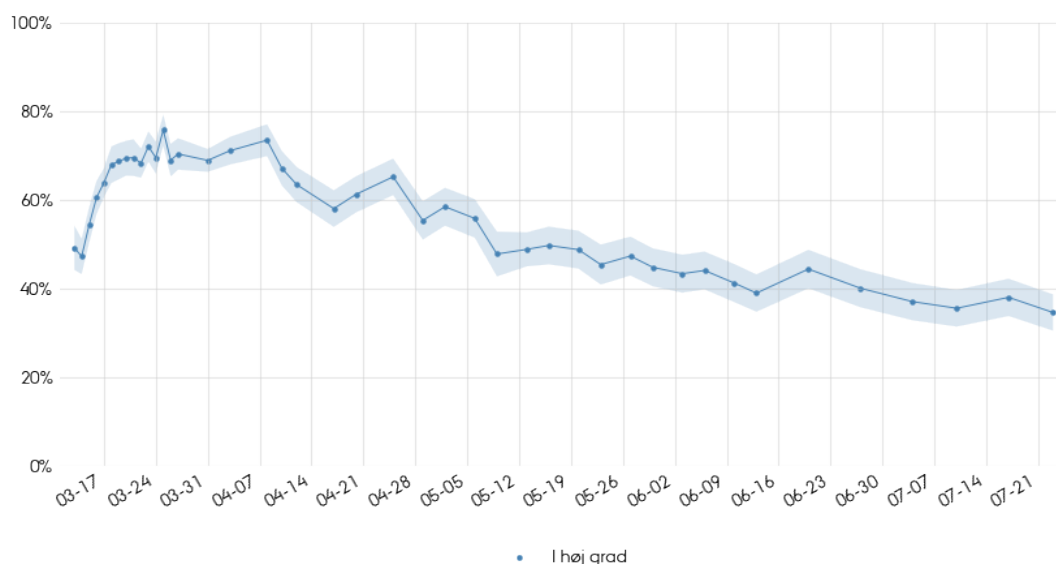
4.1 Udvikling i danskernes bekymring

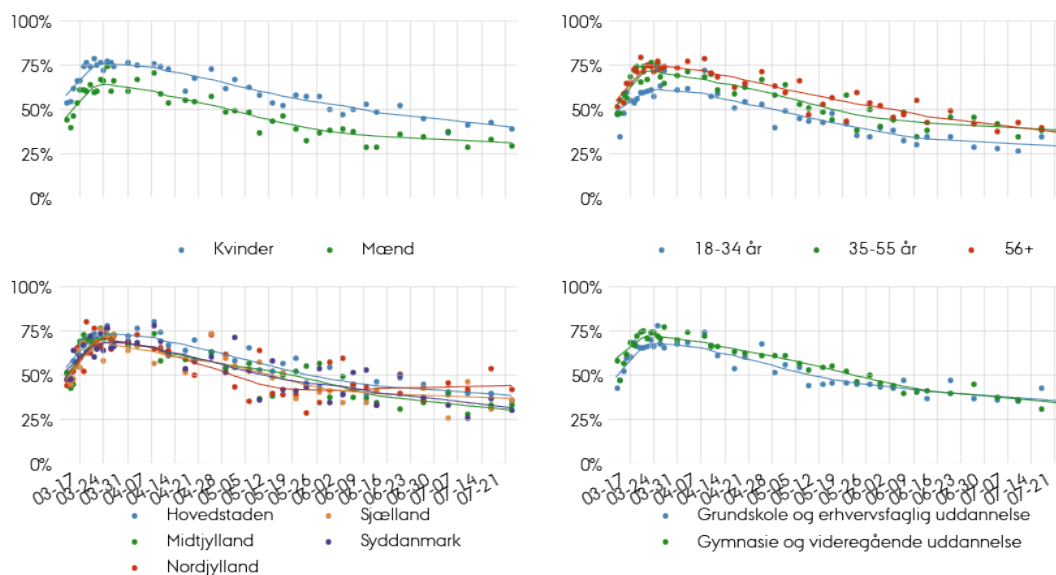
Note: N = 12.875. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har svaret "I nogen grad" eller "I høj grad" til følgende spørgsmål: "I hvilken grad er du bekymret for konsekvenserne af corona-virussen... 1) for dig og din familie?, 2) for hospitalernes mulighed for at hjælpe syge?, 3) for samfundets mulighed for at hjælpe de udsatte?, 4) på social uro og kriminalitet?, 5) på landets økonomi?"

5 Danskernes oplevelse af at have ændret adfærd er fortsat faldende. Det er yngre mænd, som i mindst grad oplever at have ændret adfærd.

5.1 Andel af befolkningen, der oplever høj grad af ændret adfærd

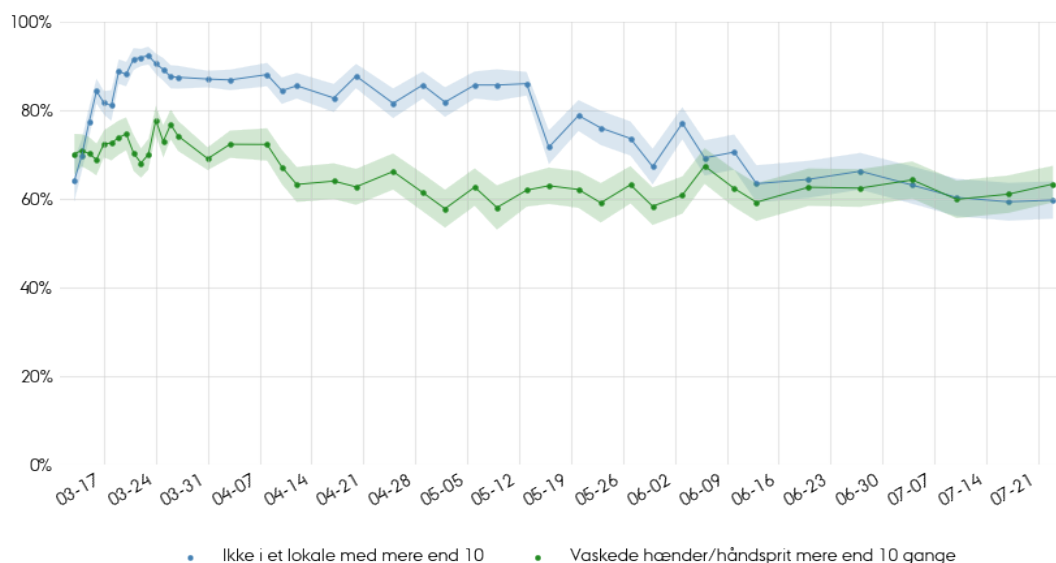
5.1.1 Udvikling i danskernes adfærd fordelt på demografiske variable

Note: N = 24.306. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figurene viser udviklingen i andelen, der har svaret "I høj grad" til følgende spørgsmål: "I hvilken grad føler du, at den nuværende situation med corona-virussen har fået dig til at ændre adfærd for at undgå at sprede smitte?", opdelt på henholdsvis køn, alder, region og uddannelse.

- 6 Efter et fald i andelen af danskere, der undgår lokaler med mere end 10 personer, har dette den seneste måned været nogenlunde stabilt på omkring 60-65 procent af danskerne, som angiver at de ikke har været i et lokale med mere end 10 personer. Danskerne opretholder samtidig et stabilt niveau ift. håndhygiejne. Dette kan fortolkes således, at danskerne på trods af de ændrede rammer i forbindelse med genåbningen fortsat er opmærksomme på at udvise smitteforebyggende adfærd.

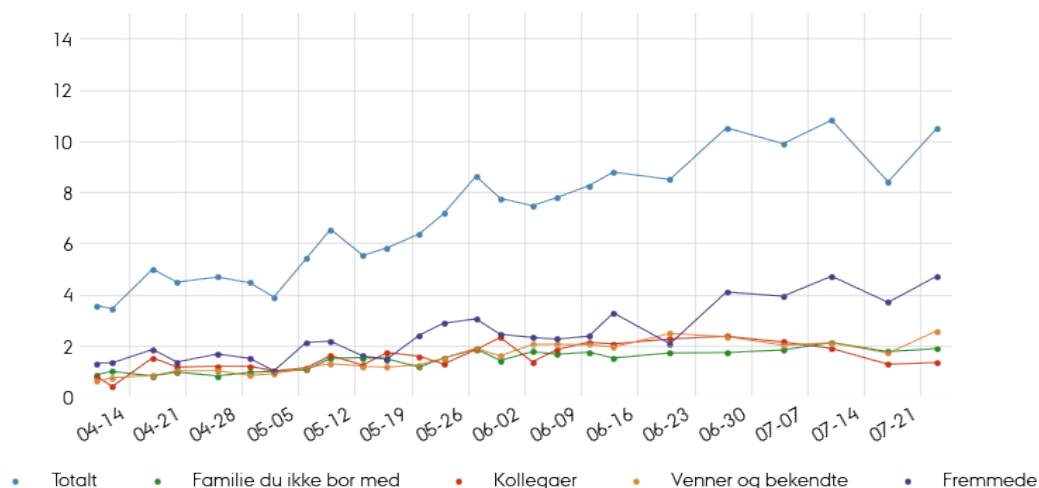
6.1 Udvikling i danskernes selvrapporterede smitteforebyggende adfærd

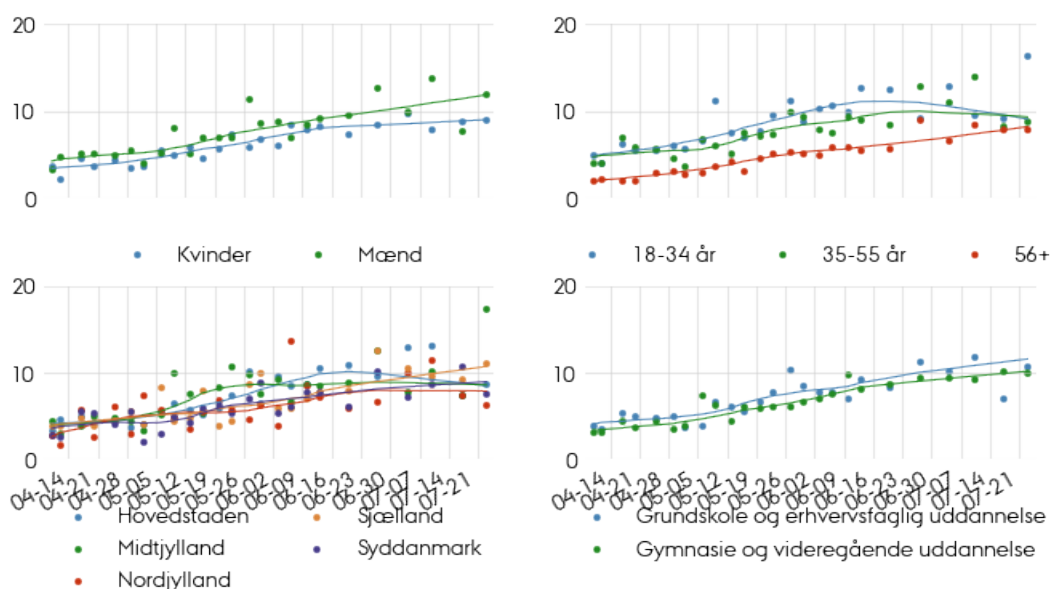
Note: N = 24.275. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har svaret henholdsvis 1) "Nej" og 2) "+10" til følgende spørgsmål: 1) "Var du i et lokale med mere end 10 mennesker i går?" og 2) "Hvor mange gange vil du anslå, at du vaskede hænder eller brugte håndsprit i går?"

7 Antallet af kontakter er jævnt stigende. I løbet af den seneste uge har danskerne i gennemsnit set godt 10 personer udenfor husstanden i løbet af et døgn. Det er særligt kontakten med fremmede, der har været stigende. Dette kan etablere nye smittekæder.

7.1 Udvikling i danskernes kontaktadfærd

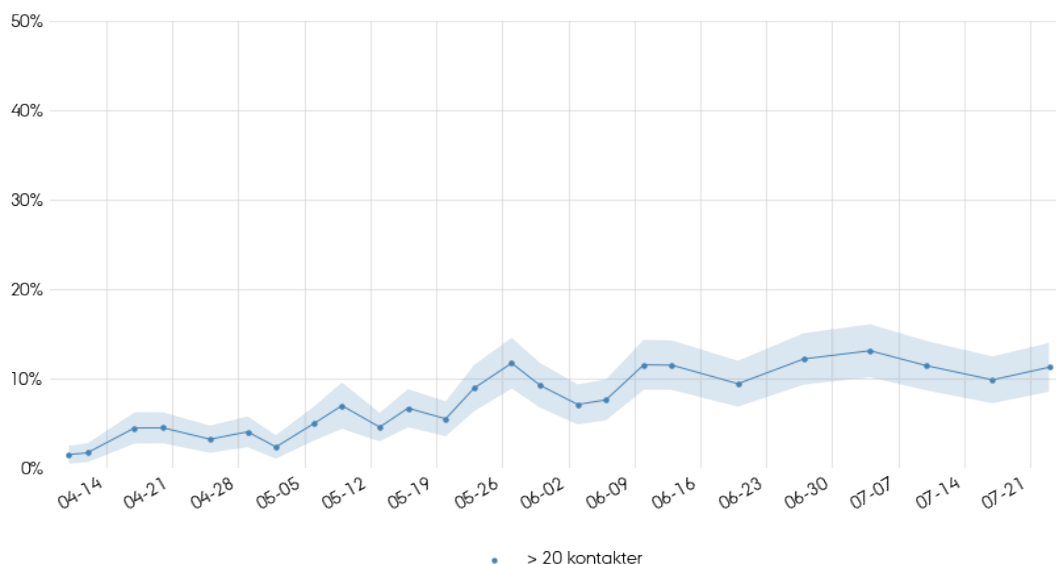
7.1.1 Udvikling i danskernes kontaktadfærd fordelt på demografiske variable

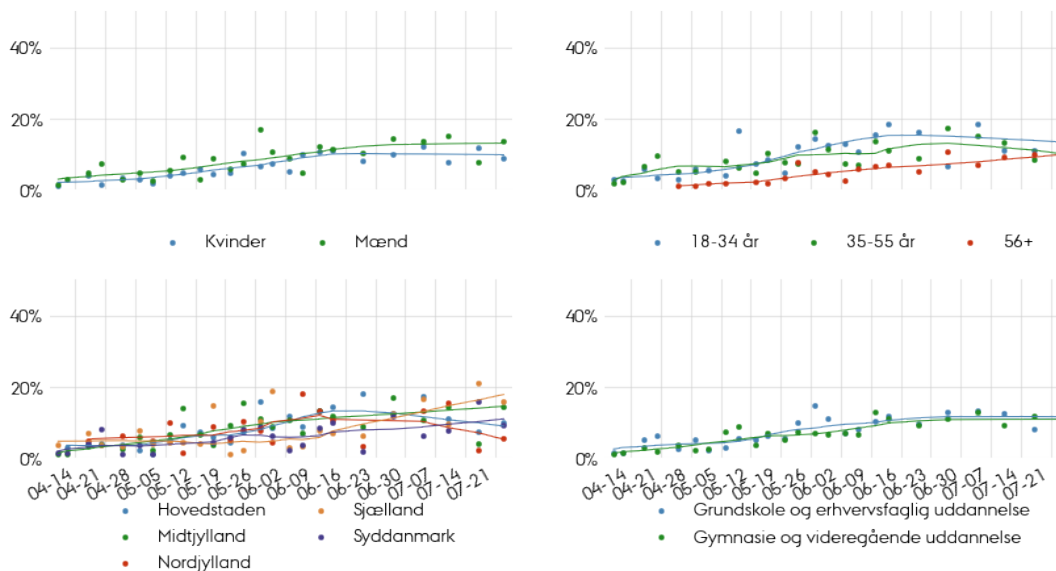
Note: N = 12.805. Figuren viser udviklingen i det gennemsnitlige antal kontakter for henholdsvis 1) Øvrig familie, som du ikke bor sammen med, 2) Kollegaer, 3) Venner og bekendte (dvs. folk du kender navnet på), og 4) Fremmede (dvs. folk som du ikke kendte i forvejen), opdelt på henholdsvis køn, alder, region og uddannelse. Kontakter forstås her som personer, man har været tættere på end 2 meter i mindst 2 minutter.

- 8 Andelen af danskerne, som har mange kontakter (dvs. mere end 20) på et enkelt døgn, har siden starten af juni været stabil på omkring 10 %. Særligt ældre har minimal kontakt til andre. Unge mænd udgør den gruppe med flest kontakter med andre.**

8.1 Andelen af potentielle superspredere

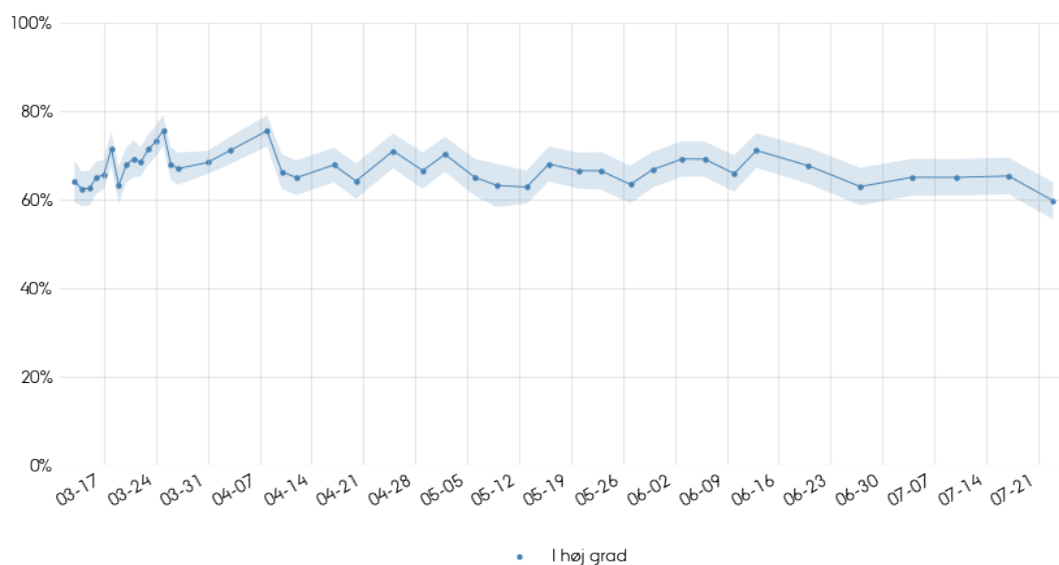
8.1.1 Udvikling i antal med mere end 20 kontakter fordelt på demografiske variable

Note: N = 12.805. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har haft mere end 20 kontakter det seneste døgn, opdelt på henholdsvis køn, alder, region og uddannelse. Kontakter forstås her som personer, man har været tættere på end 2 meter i mindst 2 minutter.

9 Forskning i epidemier viser, at følelsen af at have tilstrækkelig viden er vigtig for borgernes efterlevelse af sundhedsmyndighedernes råd. Andelen af danskerne som føler, at de har den fornødne viden, har været relativ høj og stabil igennem hele corona-krisen. Dog er følelsen af at have tilstrækkelig viden pr. ultimo juli på det lavest målte niveau for hele perioden.

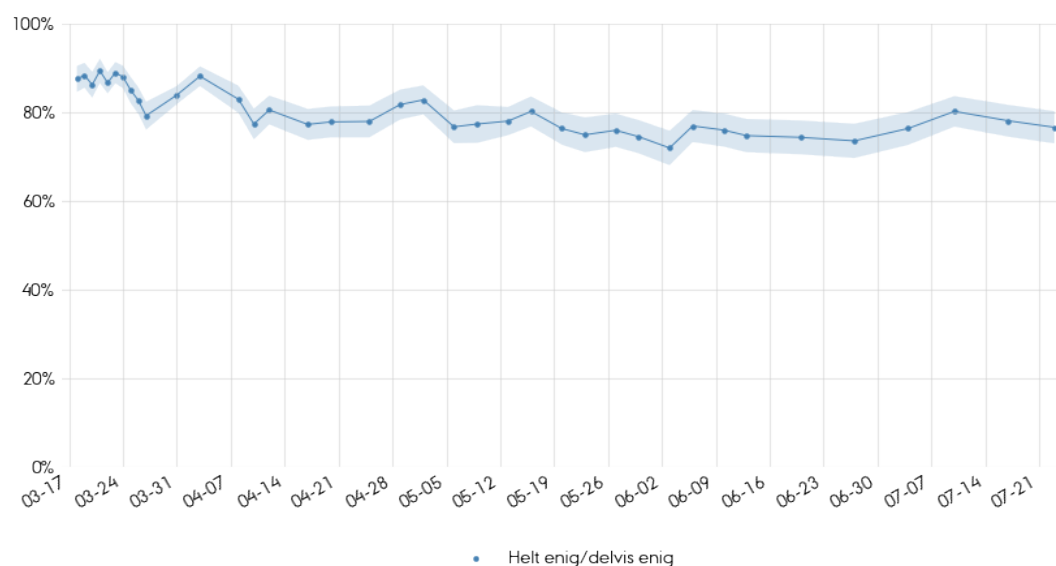
9.1 Andel af befolkningen, der i høj grad føler, at de har tilstrækkelig viden om, hvordan det som borgere skal forholde sig corona-virussen

Note: N = 24.306. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har svaret "I høj grad" til følgende spørgsmål: "I hvilken grad føler du, at du har tilstrækkelig viden om, hvordan du som borger bør forholde dig til corona-virussen?"

10 Gennem hele perioden har der været stor opbakning til den førte politik for at håndtere corona-virussen.

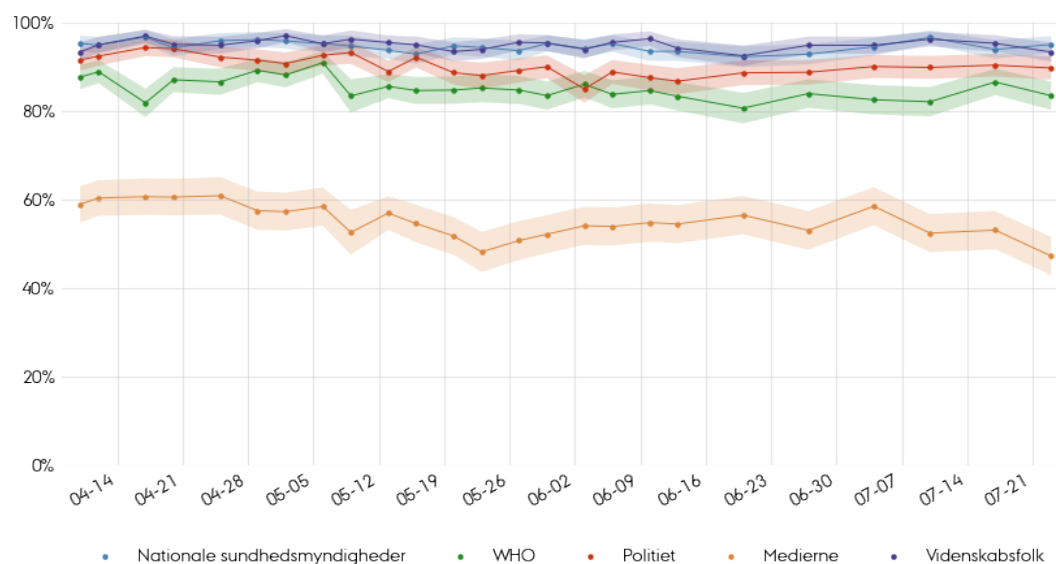
10.1 Udvikling i andelen, der mener, at regeringen har ført den nødvendige politik for at håndtere corona-virussen

Note: N = 21.314. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har svaret "Helt enig" eller "Delvis enig" til følgende spørgsmål: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Regeringen har ført den nødvendige politik for at håndtere corona-virussen."

11 Danskerne har haft et konstant højt niveau af tillid til både de nationale myndigheder, WHO, politiet og videnskabsfolk. Der er et markant lavere niveau af tillid til medierne.

11.1 Udvikling i danskernes tillid til autoriteter og organisationer

Note: N = 12.875. Det skraverede område indikerer 95% konfidensintervaller. Figuren viser udviklingen i andelen, der har svaret "I nogen grad" eller "I høj grad" til følgende spørgsmål: "Hvor meget stoler du på de følgende institutioner, når det kommer til corona-krisen? 1) De nationale sundhedsmyndigheder, 2) Verdenssundhedsorganisationen (WHO), 3) Politiet, 4) Medierne, 5) Videnskabsfolk."